

Затверджено Вченою Радою
ОНУ імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА
(повна назва вищого навчального закладу)

Факультет/інститут Психології та соціальної роботи
Кафедра диференціальної і спеціальної психології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмарський В.М. Хмарський В.М.

_____ 2020 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

Спеціальність 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

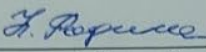
2020

Розробник: **Кононенко О.І.**, доктор психологічних наук, професор
(вказати прізвища, наукові ступені, вчені звання та посади розробників)

Навчальна програма з дисципліни «Сучасні методи психологічних наукових досліджень» затверджена на засіданні кафедри диференціальної і спеціальної психології

Протокол № 1 від «1 »вересня 2020 року

Завідувач кафедри

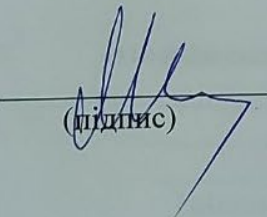

(підпис)

(Родіна Н.В.)
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) факультету психології та соціальної роботи :

Протокол №1 від «2 »вересня 2020 року

Голова НМК

(підпис)

Кременчуцька М.К.
(прізвище та ініціали)

Вступ

Навчальна програма дисципліни “ Сучасні методи психологічних наукових досліджень ”

складена відповідно до освітньо-професійної/освітньо-наукової програми підготовки третій(доктор філософії) спеціальності 053 «ПСИХОЛОГІЯ».
(назва рівня вищої освіти) (код і назва спеціальності)

Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця

Дана навчальна дисципліна є основою для підготовки докторів філософії задля формування науково-обґрунтованих знань про основні психологічні феномени, умови та механізми процесу розвитку особистості та психологічні закономірності формування спільнот і соціально- психологічні механізми регуляції їх життєдіяльності. Входить в обсяг вибіркових дисциплін.

Здобуття аспірантами освітньо-наукового рівня «доктор філософії» за спеціальністю 053 Психологія передбачає наявність у них знань і сформованість умінь методологічно обґрунтовано організовувати, проводити та впроваджувати результати власних науково-пошукових досліджень що, у свою чергу, і зумовлює необхідність опанування навчальної дисципліни «Класифікація та характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень».

Мета курсу – підготувати аспірантів до епістемологічного дискурсу, який відповідає принципам застосування системного підходу у моделюванні психологічних феноменів.

Завдання курсу:

- сприяння формуванню здатності розв’язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК 4 – Знання предметної області та розуміння професійної діяльності за спеціальністю.

СК 5 - Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики у галузі психології.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього освітнього рівня демонструвати наступні результати навчання:

ПРН 6. Планувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове психологічне дослідження, яке має наукову новизну, теоретичну і практичну цінність і сприяє розв'язанню значущих наукових та соціальних проблем

ПРН 7. Використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки.

ПРН 12. Здійснювати критичне осмислення видів та форм науково-дослідної роботи, критичне осмислення вимог та структури публікації наукових результатів, володіти навичками аналізу результатів досліджень та самостійної інтерпретації результатів емпіричних даних психологічного дослідження.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 «Класифікація методів психологічних наукових досліджень»

Тема 1. Наука як система знань і сфера людської діяльності. Поняття про науку. Описова, прогностична, проектно-конструкторська, технологічна та інші функції науки. Наука як соціальний інститут. Історичні передумови виникнення науки. Етапи розвитку науки. Наукові революції. Класифікація наук. Організація наукової діяльності в Україні. Загальне уявлення про методологію науки.

Наукове дослідження. Види досліджень. Етапи наукового дослідження. Форми теоретичного знання: закони, класифікації і типології, моделі, схеми, гіпотези

Тема 2. Методологічні основи наукових досліджень. Поняття методу. Парадигми науки. Структура теорії. Поняття наукової проблеми. Рівні експериментальних гіпотез. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Класифікація наукових досліджень. Загальнонаукові принципи: єдності теорії і практики, детермінізму, доповнювальності, самоорганізації, системності, інваріантності. Вимоги до методів наукових досліджень. Класифікація методів. Проблема понятійно-категоріального апарату наукових досліджень.

Змістовий модуль 2 «Характеристика сучасних методів психологічних наукових досліджень»

Тема 3. Класифікації методів досліджень. Основні загальнонаукові дослідницькі методи. Методи психології. Типологія методів. Методика. Теоретичне дослідження в психології. Теоретичні методи дослідження в психології, зокрема аналіз, реконструкція, моделювання, прогнозування. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Теоретичне значення дослідження. Оформлення теоретичної частини роботи. Порядок опрацювання літературних джерел. Класифікація методів психологічного дослідження.

Тема 4. Характеристика сучасних методів дослідження. Теоретичні методи дослідження. Теоретичні методи дослідження в психології, зокрема аналіз, реконструкція, моделювання, прогнозування. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Теоретичне значення дослідження. Оформлення теоретичної частини роботи. Порядок опрацювання літературних джерел. Емпіричні методи дослідження. Емпірична частина дослідження. Види експерименту. Методи здобуття емпіричного матеріалу. Визначення змінних. Поняття про вибірку досліджуваних. Вимоги до вибірки. Пілотажне дослідження. Інструктування. Процедура експерименту. Обробка емпіричних даних. Обробка та аналіз даних дослідження

Рекомендована література

Основна

1. Клименко М.О. Методологія та організація наукових досліджень (в екології): підручник / М.О. Клименко [та ін.]. – Херсон: ПП «Олді-плюс», 2012. – 474 с.
2. Колесников О.В. Основи наукових досліджень / О.В. Колесников – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
3. Колотило А.М., Чуб І.М. Основи наукових досліджень Конспект лекцій. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 82 с.
4. Кононенко О.І. Сучасні методи психологічних наукових досліджень: метод. рек. до самост. роботи студентів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти / О.І. Кононенко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, фак-т психології і соціальної роботи. – Одеса : ОНУ, 2020. – 20 с..
5. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2010. – 176 с.
6. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / укладач Е.В. Колісниченко. – Суми: Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
7. Чернілевський Д. В. Методологія наукової діяльності: Навчальний посібник / За ред. професора Д. В. Чернілевського. – Вінниця : Вид-во АМСКП, 2010. – 484 с.

Додаткова

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. В 12 Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с. <https://nuczu.edu.ua/sciencearchive/Articles/gornostal/vajinskii%20posibnyk.pdf>
2. Марцин В.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В.С. Марцин, Н.Г. Міценко, О.А. Даниленко та ін. – Львів: Ромус-Поліграф, 2002. – 128 с.
3. Основи наукових досліджень : науково-допоміжний бібліографічний покажчик [Електронний ресурс] / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека ; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; ред. В. В. Косенко ; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 284 с. – Режим доступу : http://library.sspu.sumy.ua/biblioteka/bibliografichni_pokazhchyky/2014/1_g.pdf
4. Ланде Д. В. Основи інформаційного та соціально-правового моделювання: навч. посіб. / Д. В. Ланде, В. М. Фурашев, К. В. Юдкова. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 220 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
2. <http://e-heritage.ru/unicollections/list.html?id=42033753&noroot> – електронна бібліотека
3. <http://zakon.rada.gov.ua/> – Законодавство України
4. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – Урядовий портал
5. <http://idschool225.narod.ru/metod.htm> – Научные методы исследования.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

6. Методи діагностики успішності навчання

Усне опитування, перевірка самостійних завдань, поточне оцінювання.

Критерії оцінювання:

Наявність конспекту лекцій 10

Реферування літератури 15

Участь у проектній розробці 15

Тези за предметом 20

Завершальний контроль 40

Диференційовані оцінки:

Оцінка "відмінно" / **A** — виставляється, якщо здобувач третього рівня вищої освіти має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний

з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній області; матеріал викладає логічно, послідовно, переконливо.

Оцінка "добре" **B, C** — виставляється, якщо здобувач третього рівня вищої освіти виявив достатньо повні знання курсу; дає правильні, хоча і не завжди повні визначення явищ дійсності; оволодів навичками співвідносити теоретичні знання з конкретними ситуаціями; висловлює своє ставлення до варіантних теорій щодо сутності явищ; засвоїв основи аналітичного методу; допускає незначні неточності в розкритті окремих теоретичних положень.

Оцінка "задовільно" **D, E** — здобувач третього рівня вищої освіти взагалі засвоїв програмний матеріал курсу в передбаченому обсязі з деякими неточностями у визначенні основних явищ та процесів; намагається висловити своє ставлення до проблемних питань, хоча і не завжди адекватно; вміє аналізувати набуті теоретичні знання і співвідносити їх з конкретними ситуаціями; виклад матеріалу непослідовний, неточний, з наявними помилками.

Оцінка "незадовільно" **FX, F** — здобувач третього рівня вищої освіти виявив слабкі (відсутність) знання теоретичного програмного матеріалу; не зміг дати визначення основних провідних категорій та явищ; відсутні навички адекватної оцінки норм і теорій; виклад матеріалу непослідовний, нелогічний, фрагментарний, з грубими помилками.